

Les oracions compostes

R L'oració és la unió d'un **sintagma nominal**, que fa la funció de subjecte, i d'un **sintagma verbal**, que fa la de predicat.

L'incendi de Guadalajara ha cremat 16.000 ha de terreny.
subjecte predicat

Aquesta oració és **simple**, perquè només té **un verb**.

Hi ha, però, unes oracions, anomenades **compostes**, que tenen **més d'un verb** i serveixen per expressar idees més complexes o per afegir més informació dins d'un text. Es poden obtenir per:

■ **Juxtaposició**: les dues oracions simples tenen una relació de semàntica, però no tenen cap element d'enllaç explícit, sinó que estan lligades per un signe de puntuació (punt, punt i coma, coma, dos punts).

La mare llegia; l'àvia escoltava.

■ **Coordinació**: les dues oracions simples són equivalents pel que fa a la seva funció gramatical, no depenen l'una de l'altra (cadascuna té sentit complet) i estan unides per un enllaç (conjunció).

La mare llegia i l'àvia escoltava música.

■ **Subordinació**: consten d'una oració principal i d'una altra de secundària (subordinada), inserida a la principal.

El quadre que m'he comprat no m'acaba d'agradar.
or. subordinada

En aquest apartat analitzarem aquestes oracions amb més detall.

Tipus d'oracions subordinades

Com ja hem comentat, les **oracions subordinades** depenen d'una altra oració principal pel que fa al seu significat (per si **soles no tenen sentit complet**) i tenen una **funció gramatical** dins d'aquesta oració (complement directe, subjecte...).

Sempre hi ha un **mot que les introdueix**, que les enllaça amb la principal: sovint és una conjunció o locució conjuntiva (*que, si, perquè...*), però també pot ser un pronom relatiu (*qui, què...*), un adverb (*quan*) o un verb en infinitiu, gerundi o participi.

La mare, mentre llegeix, escolta música.
o. subordinada adverbial

La frase *mentre llegeix* no té sentit per ella mateixa, fa la funció de complement circumstancial de temps i el nexa d'unió és un adverb (*mentre*). És una oració subordinada de la principal:

La mare escolta música.

Quant a la funció gramatical, l'oració *mentre llegeix* fa d'adverb (es pot canviar, per exemple, per *sempre, ara, mai...*). Per tant, és una oració subordinada adverbial.

Així, doncs, segons la funció que fan les oracions subordinades dins la principal es poden classificar en **substantives** (fan la mateixa funció que un substantiu), **adjectives** (fan la funció d'un adjectiu) i **adverbials** (fan la funció d'un adverb).

Les oracions subordinades substantives

La seva funció en el text és, com el **substantiu**, denominar coses, persones, objectes o fets. En les subordinades, però, la complexitat que presenta la cosa denominada fa que un sol mot sigui insuficient per desxifrar-la i calgui una oració sencera.

Els espanta que plougui el dia del partit. (= la pluja)

Poden tenir, com el substantiu, diverses **funcions sintàctiques**:

- **Subjecte**: *M'agradaria viatjar a Roma.*
- **Complement directe**: *M'han dit que arribarien tard.*
- **Complement indirecte**: *Telefona a qui vulquis.*
- **Atribut**: *La seva sort és que cau en gràcia.*
- **Complement del nom**: *Tè la certesa que no vindran.*
- **Complement preposicional**: *Acostuma a fer el que li diuen.*
- **Complement de l'adjectiu**: *Estic contenta de veure't.*

Pel que fa a les **formes**, poden ser diverses, segons l'enllaç:

- La conjunció **que**:

Es queixava que el seu fill li deia mentides? (complement preposicional)

Tinc la sensació que vindran junts. (complement del nom)

- Un **verb en infinitiu**:

Em fa il·lusió (de) trobar-la. (subjecte)

La seva intenció és arribar puntual. (atribut)

- Un **relatiu**:

Tornarem els que siguin defectuosos. (complement directe)

Els qui arribin d'hora podran menjar xocolata. (subjecte)

- **Interrogatives indirectes**:

R Quan utilitzem la llengua per referir-nos a situacions o fets produïts amb anterioritat, podem emprar el **discurs directe**, és a dir, reproduir l'enunciat literalment (*Ella em va dir: «Ho has fet tu?»*), o el **discurs indirecte**, en què es reproduïxen les situacions a través del narrador (*Ella em va preguntar si ho havia fet jo*).

Aquest canvi de discurs directe a indirecte a través d'una subordinada implica també canvis formals en els elements de lloc, canvis de persona i de possessius i una adaptació del temps verbal.

Discurs directe:

Ell em diu: «Puja aquí i pinta el teu tros». (tu)
 Ell em va dir: «Puja aquí i pinta el teu tros». (tu)

Discurs indirecte:

Ell em diu que pugi allí i pinti el meu tros. (jo)
 Ell em va dir que pugés allí i pintés el meu tros. (jo)

Quan aquesta subordinada és una **interrogativa indirecta**, normalment fa la funció sintàctica de complement directe: *Li vaig demanar quin preu tenia.*

Formalment, l'enllaç entre la principal i la subordinada pot ser de dos tipus:

- un interrogatiu (**quin, quina, quins, quines, com, què, on, quan, quant, per què, per a què**):
Em va preguntar on era ahir al vespre.
- la conjunció **si**: *Em va demanar si aniria a la reunió.*

Observacions

Cal mantenir la forma *que* davant les oracions subordinades substantives.

Desitjo que passin un bon estiu.

I no: *Desitjo passin un bon estiu.* (és un calc del castellà)

Les oracions subordinades adverbials

Les oracions subordinades adverbials fan la mateixa funció que un **adverbi** o un complement circumstancial i poden dependre del verb de l'oració principal o completar tota l'oració.

Va cantar tard.

Va cantar quan li van dir.

Les subordinades adverbials poden ser:

- **De lloc**: *Ens trobarem on diquis.*
- **De temps**: *Quan vulguis, hi anirem.*
- **De manera**: *Fes-ho com vulguis.*
- **Comparatives**: *És tan simpàtic com ens van dir.*
- **Consecutives**: *Ja han enviat la multa, de manera que l'hauré de pagar.*
- **Condicionals**: *Si t'afanves, agafaràs el tren.*
- **Concessives**: *Encara que m'hi convidi, no hi aniré.*
- **Finals**: *Ho he endreçat a fi que ho trobem fàcilment.*
- **Causals**: *M'hi vull associar perquè m'interessa.*

Les oracions subordinades adjectives o de relatiu

Són aquelles oracions que fan la mateixa funció que un **adjectiu**. En un text, tenen la funció de caracteritzar, afegint informacions més concretes i detallades que les que pot aportar un adjectiu. Fan la funció sintàctica de **complement del nom o de l'adjectiu**.

L'enllaç és un **pronomen relatiu**.

que	què	per a coses
	qui	per a persones
	el qual, la qual, els quals, les quals	compostos
	cosa que, la qual cosa	neutres
	on	de lloc

Miró va ser un pintor que va néixer a Mont-roig del Camp.

No sé a què et refereixes.

El 1999 va obrir un taller, cosa que li permeté fer-se un sobresou.

Un tema sobre el qual vull parlar.

Pel seu significat poden ser **especificatives** o **explicatives**.

■ **Oracions subordinades adjectives especificatives**

Limiten l'extensió significativa de l'antecedent. **No** van **entre comes**, perquè formen una unitat amb el nom antecedent.

Els alumnes que acaben quart d'ESO hauran de canviar d'escola.

En aquesta oració ens referim *només* als alumnes que acaben quart d'ESO.

Observacions

En les funcions de **subjecte** i **CD**, les oracions especificatives només admeten el pronomen relatiu **que**, mai **el / la + qual**.

El gos [que han trobat] era molt bonic.

CD
 or. sub. adj. esp.

El pronomen relatiu **que**, en la funció de **CC de temps**, només pot introduir una oració **especificativa** i encara referit a mots amb significat de temps.

El dia [que es va casar] va ploure.

CC de T
 o. sub. adj. esp.

■ **Oracions subordinades adjectives explicatives**

Afegeixen una qualitat no essencial de l'antecedent. Van sempre **entre comes**.

Els alumnes, que acaben quart d'ESO, hauran de canviar d'escola.

En aquesta oració ens referim a tots els alumnes.

Observacions

En les funcions de **subjecte** i **CD**, les oracions **explicatives** poden admetre el pronom-relatiu **que**, **el / la + qual**, i, en alguns casos, **qui**:

Els jugadors de l'equip local, [que van guanyar el partit], estaven contents.
subj.
or. sub. adj. expl.

Els jugadors de l'equip local, els quals van guanyar el partit, estaven contents.

Les oracions explicatives poden tenir com a **antecedent** tota una **oració**. En aquest cas, la construcció relativa serà **la qual cosa** o una altra d'equivalent: **fet / cosa que**, o simplement repetint l'antecedent amb **que**.

La nena no menja, la qual cosa em preocupa.
antecedent

Signes de puntuació. L'ús de la coma

Quan hem parlat de les oracions subordinades adjectives explicatives, hem comentat que sempre anaven entre comes, a diferència de les especificatives, que van sense comes.

La presidenta, que és una gran persona, ha volgut deixar l'associació.
or. sub. adj. expl.

L'administrativa que ha començat avui és de Roda de Ter.
or. sub. adj. esp.

R **Altres usos de la coma**

- Separa els diversos elements en les enumeracions: *He comprat patates, cols i pastanagues.*
- Separa un grup de mots que constitueixen un vocatiu: *Déu meu, que tard!*
- Marca la supressió d'un verb: *Avui no he anat a treballar, i ahir, tampoc.*
- Indica alguns canvis en l'ordre lògic dels elements d'una oració (subjecte + verb + complements): *La Maria complia tots els requisits exigits. Complia, la Maria, tots els requisits exigits.*
- Generalment es posa quan es repeteix per mitjà d'un pronom un element que ja és a l'oració (pleonasma): *De verdura, no en vull més.*
- S'utilitza en contacte amb algunes conjuncions: *M'ha agradat la pel·lícula, però no crec que la torni a veure.*
- També s'utilitza en casos d'ambigüitat o confusió de funcions sintàctiques: *Si ho fas sovint, et cridarà l'atenció. Si ho fas, sovint et cridarà l'atenció.*

Observacions

No s'ha de posar coma entre el subjecte i el verb o entre el verb i el complement directe: *La meva veïna __ m'ha avisat del problema. / He fet __ un suquet de peix boníssim.*

ACTIVITATS

1 Subratlleu les oracions compostes d'aquest text i marqueu els mots que les enllacen:

Djivan Gasparyan és un músic armeni molt conegut i estimat, intèrpret privilegiat del *duduk*, un instrument semblant a l'oboè occidental. El seu virtuosisme s'ha recollit en molts enregistraments i ha peregrinat per infinitat de sales i festivals, en els quals ha elevat a la categoria de gran concert el repertori de la música folklòrica armènia. La seva proverbial comunicabilitat li ha fet guanyar l'addicció d'un públic incondicional que rep amb entusiasme les seves freqüents actuacions en trio.

Temporada àlta, 2003 (Festival Internacional de Teatre de Girona/Salt)

2 Diguen si les oracions següents són coordinades, juxtaposades o subordinades.

	coordinada	juxtaposada	subordinada
a Neva i fa molt fred.			
b Vull que no ho tornis a fer.			
c Vam arribar quan ja havia acabat de parlar.			
d No és ni maca ni simpàtica.			
e Vols oli a l'amanida o hi prefereixes maionesa?			
f Si demà fa sol anirem d'excursió.			
g Feia vent; no plovia.			
h The renyat perquè no ho has fet bé.			
i Tothom ballava. Tothom reia.			
j Diu que treballis, doncs treballa força!			

3 Classifiqueu les oracions subordinades següents en substantives adjectives i adverbials. A continuació, substituïu l'oració destacada en negreta per un complement o mot que faci la mateixa funció.

	substantiva	adjectiva	adverbial	equivalent
a Esmorzaré quan jo vulgui .			X	aviat
b No m'agrada que et llevis tard .				
c En Ferran, que és el més alt , jugava a bàsquet.				
d La novel·la que et vaig recomanar ha guanyat un premi.				
e Ho faig perquè les nenes estiguin contentes .				
f Va caure el mur perquè no va parar de ploure .				
g Jo sóc el que ha escrit això .				
h La tarda que van venir plovia molt.				
i Només vindrà quan li truquem .				